

Hem>Rättsliga åtgärder>Var och hur?>Vilket lands lag gäller?

Vilket lands lag gäller?

Sverige

1 Rättskällor

1.1 Autonoma nationella regler

Svensk internationell privaträtt är endast delvis kodifierad och består av en blandning av lag och rättspraxis. Den lagstiftning som finns syftar huvudsakligen till att införliva internationella konventioner som Sverige har anslutit sig till. De viktigaste reglerna på området är:

Äktenskap och barn

3 kap. 4, 6 §§ lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (IÅL)

9, 12, 13 §§ förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap (NÄF)

2 § lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption (IAL)

2, 3, 6 §§ lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor (IFL).

3–5 §§ lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (LIMF)

1 § lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention och artikel 15–22 i den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldrans ansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention)

artikel 15 rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet (underhållsförordningen) och 2007 års Haagprotokoll om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet

Arv

Ariklarna 20–38 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juni 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg

Avtal och köp

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen)

79–87 §§ växellagen (1932:130)

58–65 §§ checklagen (1932:131)

Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker (IKL)

25a, 31a, 42a §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL)

Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal

13 kap. 4 § och 14 kap. 2 § sjölagen (1994:1009)

14 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

1 kap. 4 § lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt

3 kap. 14 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

48 § konsumentköplagen (1990:932)

Skadeståndsrätt

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II-förordningen)

8, 14, 38 §§ trafikskadelagen (1975:1410)

1 § lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning

1 § lagen (1974:268) med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige

Insolvensrätt

Artikel 4, 8–11, 14, 15, 28, 43 rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvens-förfaranden (insolvensförordningen)

(Europaparlamentet och rådet har antagit en reviderad insolvensförordning som träder i kraft sommaren 2015.)

1, 3, 5–8 §§ lag (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge

1, 4–9, 13 §§ lag (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge

1, 3–8, 12 §§ lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

1, 4–9, 13, 14 §§ lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land

1.2 Multilaterala konventioner

Sverige är part till följande multilaterala internationella konventioner som innehåller regler om tillämplig lag. Eftersom Sverige intar ett dualistiskt synsätt i förhållande till internationella traktater är dessa multilaterala konventioner också införlivade i nationell lag. Se ovan.

Nationernas Förbund

1930 års konvention för lösande av vissa lagkonflikter på växelrättens område

1931 års konvention för lösande av vissa lagkonflikter på checkrättens område

Haagkonferensen för internationell privaträtt

1955 års konvention om tillämplig lag på internationella köp av lösa saker

1961 års konvention om lagkonflikter i fråga om formen för testamentariska förordnanden

1996 års konvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldrans ansvar och åtgärder till skydd för barn

2007 års protokoll om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet

EU

1980 års konvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen har ersatt konventionen för avtal som har ingåtts från och med den 17 december 2009)

Nordiska konventioner

1931 års överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap (senast ändrad genom 2006 års ändringsöverenskommelse).

1933 års konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge angående konkurs (den nordiska konkurskonventionen).

1934 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om arv, testamente och bouppteckning (senast ändrad genom 2012 års ändringsöverenskommelse)

1974 års miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige

1.3 Viktiga bilaterala konventioner

1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning

2 Tillämpning av lagvalsreglerna

2.1 Tillämpning av lagvalsreglerna ex officio

Det finns ingen regel i svensk rätt som föreskriver att en domstol ex officio måste tillämpa utländsk rätt. Frågan har huvudsakligen reglerats i praxis och en skiljelinje synes här gå mellan dispositiva mål och indispositiva mål. I dispositiva tvistemål, dvs. tvister om sådant som parterna kan förlikas om, synes det vara nödvändigt att en part åberopar utländsk rätt för att den ska tillämpas. Det finns flera rättsfall med klar anknytning till utlandet i vilka svensk rätt utan vidare tillämpats eftersom ingen av parterna åberopat utländsk rätt. I indispositiva tvistemål däremot, exempelvis i mål om fastställande av faderskap, finns exempel där domstolarna ex officio tillämpat utländsk rätt.

2.2 Renvoi (återförvisning och vidareförvisning)

Huvudinställningen i svensk internationell privaträtt är negativ till renvoi. Undantag görs dock i 79 § 2 st. växellagen och 58 § 2 st. checklagen såvitt gäller utländsk medborgares behörighet att ingå växel- eller checkförbindelse. Förklaringen är att dessa bestämmelser bygger på internationella konventioner. Vidare görs undantag i 9 § 2 st. lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land. Slutligen accepteras, såvitt äktenskaps giltighet till formen, renvoi i 1 kap. 7 § 1 st. lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

2.3 Ändring i anknytning

Svensk internationell privaträtt saknar en generell regel för betydelsen av ändring i anknytning utan frågan regleras specifikt i varje enskild lag. Exempelvis gäller enligt 4 § 1 st. lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden att "[h]ar tillämplig lag inte bestämts genom avtal, gäller lagen i den stat där makarna tog hemvist *när de gifte sig*" och enligt 4 § 2 st. i samma lag att "[o]m båda makarna *senare har tagit hemvist i en annan stat* och varit bosatta där i minst två år, tillämpas i stället den statens lag".

2.4 Undantag (ordre public och internationellt tvingande regler)

Det anses vara en allmän princip i den svenska internationella privaträtten att en bestämmelse i utländsk rätt inte får tillämpas om tillämpningen skulle vara uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket. Bestämmelser med den innebörden återfinns också i många internationellt privaträttsliga författningar. Man kan därav dock inte dra slutsatsen att ett ordre public-förbehåll förutsätter stöd i lag. Det finns ytterst få avgöranden där utländsk rätt inte ansetts kunna tillämpas med hänvisning till ordre public..

Att bestämma vilka svenska rättsregler som är internationellt tvingande är normalt en uppgift för rättstillämpningen.

2.5 Utredning om innehållet i utländsk rätt

Om domstolen inte känner till innehållet i den främmande lag som enligt dess bedömning är tillämplig, har den två alternativ att välja mellan. Antingen ombesörjer den själv utredningen eller så anmodar den part att anskaffa upplysningarna. Vilket alternativ som väljs är en lämplighetsfråga. Om domstolen själv ombesörjer utredningen kan den ta hjälp av Justitiedepartementet. Allmänt kan sägas att i indispositiva tvistemål bör domstolen vara mer aktiv medan den i dispositiva tvistemål i större utsträckning kan överlåta utredningen åt parterna.

3 Lagvalsregler

3.1 Avtalsförpliktelser och rättsakter

Sverige är part till 1980 års Romkonvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. På vissa områden finns särskilda lagvalsregler. Rom I-förordningen har ersatt konventionen för avtal som har ingåtts från och med den 17 december 2009.

För avtal om **köp av lösa saker** gäller lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker, som utgör ett införlivande av 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag på internationella köp av lösa saker. Lagen går före Rom I-förordningens regler. Den omfattar dock inte konsumentköp.

Enligt 3 § får köpare och säljare avtala om tillämplig lag. Enligt 4 § gäller, om parterna inte valt tillämplig lag, lagen i det land där säljaren har sin hemvist.

Undantag från denna regel görs för de fall säljaren mottagit beställningen i köparens hemvistland samt för köp på börs eller auktion.

I vissa **konsumentförhållanden** görs också undantag från Rom I-förordningens regler. I 48 § konsumentköplagen (1990:932), 14 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, 1 kap. 4 § lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt och 3 kap. 14 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler finns särskilda regler som syftar till att skydda konsumenterna från lagvalsavtal. Enligt dessa bestämmelser ska under vissa omständigheter lagen i ett EES-land tillämpas om den lagen ger konsumenten ett bättre skydd.

För **växel och check** finns särskilda regler i 79–87 §§ växellagen (1932:130) och 58–65 §§ checklagen (1932:131). Dessa bygger på 1930 års Genèvekonvention för lösande av vissa lagkonflikter på växelrättens område och 1931 års Genèvekonvention för lösande av vissa lagkonflikter på checkrättens område.

För vissa avtal om **skadeförsäkring** gäller lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal.

3.2 Utomobligatoriska förpliktelser

Frågan om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser regleras i Rom II-förordningen.

3.3 Personalstatut

I svensk internationell privaträtt har medborgarskapet traditionellt ansetts vara det avgörande anknytningsmomentet för att fastställa personalstatutet. Det finns numera så många exempel på att medborgarskap fått ge vika för hemvist som huvudsakligt anknytningsmoment att det är tveksamt om man ens längre kan tala om ett huvudsakligt anknytningsmoment för personalstatutet. I svensk internationell privaträtt anses personalstatutet huvudsakligen omfatta frågor om rättsförhållanden och namn.

Enligt 1 kap. 1 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska **rätten att ingå äktenskap** inför svensk myndighet i princip prövas enligt svensk lag om mannen eller kvinnan är svensk medborgare eller har hemvist här. För nordiska förhållanden gäller en liknande reglering i 1 § förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

Om **förmynderskap och förvaltare** finns särskilda regler i 4 och 5 kap. lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt i 14–21a §§ förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

Beträffande tillämplig lag på **rätten att ingå avtal** finns en partiell reglering i art. 13 Rom I-förordningen. För rätten att ingå växel- eller checkförbindelse finns särskilda bestämmelser i 79 § växellagen och 58 § checklagen.

Beträffande **processbehörighet** finns en särskild regel i 11 kap. 3 § rättegångsbalken enligt vilken en utlänning som i sitt hemland är oförmögen att föra talan har rätt att göra det i Sverige om han är behörig därtill enligt svensk rätt.

Namnfrågor anses i svensk internationell privaträtt tillhöra personrätten. Det innebär att exempelvis en makes förvärv av den andra makens namn inte kvalificeras som en fråga om äktenskapets rättsverkningar i personligt hänseende. Enligt 50 § namnlagen (1982:670) gäller denna inte på svenska

medborgare som har hemvist i Danmark, Norge eller Finland. Därav kan man e contrario dra slutsatsen att den gäller för övriga svenska medborgare. Lagen gäller enligt 51 § också för utländska medborgare som har hemvist i Sverige.

3.4 Fastställande av förhållandet mellan föräldrar och barn, inklusive adoption

Svensk materiell rätt skiljer inte mellan **oäkta och äkta barn** och den svenska internationella privaträtten har heller inga särskilda lagvalsregler för att avgöra om ett barn ska anses vara fött inom eller utom äktenskapet och om det senare kan "legitimeras".

Beträffande tillämplig lag för fastställelse av **faderskap** gäller olika regler för faderskapspresumtion och fastställelse av faderskap i domstol.

Faderskapspresumtion regleras i 2 § lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor. Enligt denna ska en man som är eller har varit gift med ett barns mor anses som barnets far, då det följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick hemvist eller, om inte någon ska anses som barnets far enligt den lagen, då det följer av lagen i en stat där barnet vid födelsen blev medborgare. Fick barnet vid födelsen hemvist i Sverige, ska frågan dock alltid bedömas enligt svensk lag. Om faderskap måste fastställas i domstol ska rätten tillämpa lagen i det land där barnet hade sin hemvist när målet avgörs i första instans. Enligt 2 § 1 st. lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande **adoption** ska vid en ansökan om adoption svensk domstol tillämpa svensk rätt. I 2 § 2 st. samma lag stadgas dock att om ansökan avser ett barn under arton år, ska särskilt beaktas, huruvida sökande eller barnet genom medborgarskap eller hemvist eller på annat sätt har anknytning till en främmande stat och det skulle medföra avsevärd olägenhet för barnet, om adoptionen inte blir gällande i den staten.

Vad gäller rättverkningarna av adoption gäller att när ett utländskt adoptionsbeslut gäller i Sverige anses adoptivbarnet som adoptantens barn i ett svenskt äktenskap i fråga om vårdnad, förmynderskap och underhåll. Beträffande arvsrätt föreskrivs likställdhet mellan adoptivbarn och adoptantens barn i äktenskap endast om adoptionen ägt rum i Sverige. Om adoptionen har ägt rum utomlands provas adoptivbarns rätt till arv enligt den lag som i övrigt tillämpas på rätt till arv, dvs. medborgarskapets lag.

Frågan om tillämplig lag på **underhåll** till barn regleras i 2007 års Haagprotokoll om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet. Huvudregeln är att underhållsskyldigheten regleras av lagen i den stat där barnet har sin hemvist. Om barnet inte kan få underhåll från den underhållsskyldige enligt den lagen, ska domstolslandets lag tillämpas. Om barnet inte kan få underhåll från den underhållsskyldige enligt någon av dessa lagar, ska, om de båda är medborgare i samma stat, lagen i den staten tillämpas.

3.5 Äktenskap, ogifta/sammanboende par, partnerskap, äktenskapsskillnad, separation, underhållsskyldighet

Beträffande **rätten att ingå äktenskap** se ovan 3.3. Enligt huvudregeln anses ett äktenskap **giltigt till formen** om det är giltigt i det land där det ingicks, se 1 kap. 7 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Äktenskapets rättsverkningar kan delas in i två huvudgrupper, de personliga och de som avser makars förmögenhetsförhållanden (se nedan under III.6.). Till äktenskapets personliga rättsverkningar torde först och främst frågan om makars inbördes underhållsskyldighet räknas. I svensk internationell privaträtt anses inte frågor om makes arvsrätt, makes förvärv av den andre makens namn och makes skyldighet att försörja den andre makens barn vara rättsverkningar av äktenskapet, utan den tillämpliga lagen bestäms av de lagvalsregler som är tillämpliga för arv, namn etc.

Frågan om tillämplig lag på **underhåll till make** regleras i 2007 års Haagprotokoll om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet. Huvudregeln är att underhållsskyldigheten regleras av lagen i den stat där den underhållsberättigade har sin hemvist. Om någon av makarna motsätter sig tillämpning av den lagen och lagen i en annan stat, särskilt den stat där de senast hade gemensam hemvist, har närmare anknytning till äktenskapet, ska dock lagen i den andra staten tillämpas.

På frågan om **äktenskapsskillnad** tillämpas enligt 3 kap. 4 § 1 st. lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap svensk rätt vid svensk domstol. Enligt andra stycket i samma paragraf görs undantag om båda makarna är utländska medborgare och inte någon av dem har hemvist i Sverige sedan minst ett år.

I svensk materiell rätt finns inte rättsinstitutet **hemskillnad och återgång av äktenskap**. Det finns heller inga allmänt tillämpliga lagvalsregler som är tillämpliga på sådana fall. För nordiska förhållanden gäller enligt 9 § förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap att domstolen vid fall av hemskillnad ska tillämpa sin egen lag.

3.6 Makars förmögenhetsförhållanden

Frågor om tillämplig lag för makars förmögenhetsförhållanden regleras i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (LIMF). Enligt 3 § LIMF kan makar eller blivande makar genom skriftligt avtal välja att antingen lagen i ett land där minst en av dem när avtalet ingicks hade hemvist eller var medborgare ska tillämpas på deras förmögenhetsförhållanden.

Om makarna inte ingått ett giltigt lagvalsavtal ska enligt 4 § LIMF lagen i det land där de tog hemvist när de gifte sig tillämpas. Om båda makarna senare har tagit hemvist i en annan stat och varit bosatta där i minst två år, tillämpas i stället den statens lag. Har båda makarna tidigare under äktenskapet haft hemvist i den staten eller är båda makarna medborgare i den staten, tillämpas dock den statens lag så snart de har tagit hemvist i där.

Enligt 5 § LIMF gäller att ett lagvalsavtal är giltigt, om det stämmer överens med den lag som är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden när rättshandlingen företas. Ingås lagvalsavtalet före äktenskapet, är det giltigt, om det stämmer överens med den lag som blir tillämplig när makarna ingår äktenskap. Lagvalsavtalet ska vidare anses giltigt till formen, om det uppfyller formkraven enligt lagen i den stat där den företas eller där makarna då har hemvist.

För nordiska förhållanden gäller särskilda regler enligt förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

3.7 Arv och testamente

I fråga om lagval vid arv och testamente gäller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg. Lagvalsreglerna i förordningen gäller oavsett om den internationella anknytningen finns i förhållande till en medlemsstat eller någon annan stat.

För ett testaments formella giltighet gäller dock särskilda bestämmelser enligt 2 kap. 3 § lagen (2015:xxx) om arv i internationella situationer, som införlivar 1961 års Haag-konvention om lagkonflikter i fråga om formen för testamentariska förordnanden. Ett testa-mente ska anses giltigt om det uppfyller formkraven i lagen på den ort där det upprättades eller den ort testatorn vid upprättandet eller vid sin död hade hemvist eller var medborgare. Ett testamente som avser fast egendom ska också anses giltigt till formen, om det uppfyller formkraven i lagen på den ort där egendomen finns. Motsvarande regler gäller för en återkallelse av testamente. En återkallelse ska också anses giltig om den uppfyller formkraven i någon av de lagar enligt vilka testamentet var giltigt till formen.

3.8 Sakrätt

På sakrättsens område finns skrivna lagvalsregler endast för vissa fall avseende fartyg och luftfartyg, finansiella instrument och olagligt bortförda kulturföremål, samt beträffande vissa situationer reglerade i den nordiska konkurskonventionen och insolvensförordningen.

De sakrättsliga verkningarna av exempelvis ett köp eller förpantning avseende såväl fast som lös egendom ska bedömas enligt lagen i det land egendomen befinner sig vid tidpunkten för köpet eller förpantningen. Enligt denna lag ska bedömas vilka slags sakrätter som överhuvudtaget kan finnas, på vilket sätt sakrätten i fråga uppkommer och upphör att gälla, vilka formkrav som gäller samt vilka rättigheter mot tredje man en viss sakrätt ger.

Beträffande utländska säkerhetsrätter har i rättspraxis slagit fast att om säljaren vid tidpunkten för säkerhetsrättens uppkomst kände till att föremålet skulle flyttas till Sverige (och säkerhetsrätten inte gäller här) borde hon eller han ha skaffat sig en säkerhetsrätt som i stället uppfyller den svenska rättens krav. Vidare bör den utländska säkerhetsrätten inte tillerkännas rättsverkningar sedan en tid förflutit efter att egendomen förts till Sverige. Den utländska borgenären har då haft tid att antingen skaffa sig ny säkerhet eller driva in sin fordran.

3.9 Insolvens

I en svensk konkurs ska svensk rätt tillämpas på själva förfarandet och på övriga konkursrättsliga frågor, t.ex. förutsättningarna för försättande i konkurs.

I förhållande till de nordiska länderna finns särskilda bestämmelser om tillämplig lag som är baserade på 1933 års nordiska konkurskonvention och som införlivats i svensk rätt genom lagar från 1981. I förhållande till Finland tillämpas dock insolvens-förordningen, se nedan, och i förhållande till Island tillämpas bestämmelser i tidigare lagar från 1934. Huvudregeln i konventionen är att ett konkurs-förfarande i en fördragsslutande stat (konkurslandet) ska omfatta även gäldenären tillhörig egendom som finns i en annan fördragsslutande stat. I fråga om sådan egendom ska som huvudregel konkurslandets lag tillämpas vad gäller frågor om bl.a. gäldenärens rätt att råda över sin egendom och vad som ingår i konkursboet.

Särskilda regler för förhållandet till andra medlemsstater i EU finns i insolvensförordningen .

Senaste uppdatering: 23/09/2015

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.